

8. Получение лизинговых платежей от лизингополучателя. В случае полной выплаты платежей возможна передача имущества в собственность его новым владельцем – бывшим лизингополучателем. Этот этап выполняется циклически вместе с сервисным обслуживанием переданного имущества до срока истечения договора.

Выводы. В статье описан механизм внедрения системы менеджмента качества на основе международного стандарта ISO 9000; разработана комбинированная схема моделей организационной структуры и системы менеджмента лизинговой компании с использованием базовой диаграммы структуры организации Г. Минцберга, модели жизнеспособной системы Ст. Бира, системы менеджмента и стандартов качества; формализован процесс оказания лизинговой услуги. Описанные модели дают комплексное представление о работе лизинговой компании с возможностью детального изучения отдельных элементов системы. Использование предложенных механизмов позволяет повысить оперативность, точность, адекватность принятия управленческих решений; увеличить предсказуемость и прозрачность лизинговой деятельности, что способствует улучшению результативности и эффективности работы компании. Результатом применения данных методов является улучшение управляемости системы и повышение уровня контроля над процессом оказания лизинговых услуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гулай А. Програма розвитку лізингу в Україні на період 2006-2010 років / А. Гулай // Лізинг в Україні. – 2006. – №3. – С. 1-6.
2. Долінська Є. Б. Оцінка ризику неплатежу в операціях фінансового лізингу з використанням теорії графів / Є.Б. Долінська, Л.Б. Долінський // Фінанси України. – 2007. – №10. – С. 121-130.
3. Кузьмін О.Є. Розроблення поліпараметричної моделі вибору заходів мінімізації ризиків лізингової діяльності / О.Є. Кузьмін // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №12. – С. 280 – 288.
4. Брус С.І. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні / С.І. Брус // Фінанси України. – 2008. – №11. – С. 75 – 85.
5. Газман В.Д. Курс лекцій по фінансовому лізингу / В.Д. Газман . –М.: ГУ ВШЭ, 2002. – 345 с.
6. Технологія лізингу: моногр. / Н. Рязанова та ін.; за ред. Г. Т. Сенькович. – К.: ЦНТ «Гопак», 2010. – 320 с.
7. Руденко В. Большими шагами: рынок лизинга в Украине переживает ренессанс / В. Руденко // Контракты. – 2011. – №48. – С. 15-16.
8. Грачев А.Н. ИСО 9001:2000 (просто и доступно о стандартах ИСО серии 9000) / А.Н. Грачев, Т.В. Терехова. – Н. Новгород: Приоритет. – 2003. – 40 с.
9. Минцберг Г. Структура в кулаке: создание эффективной организации / Г. Минцберг. – Спб.: Питер, 2004. – 512 с.
10. Бир С. Мозг фирмы / С. Бир. – М.: Эдиториал УРСС, 2005. – 420 с.

УДК 334.722

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

О.І. Зінченко, А.М. Хімченко

Резюме. У статті проаналізовано динаміку та структуру податкових надходжень до державного бюджету України. Розглянуто вплив неефективної податкової політики на збільшення обсягів тіньової економіки, розраховано показники податкової безпеки. Зроблено прогнози податкового навантаження у майбутньому у контексті державного боргу.

Ключові слова: податкове навантаження, тіньова економіка, державний борг.

Вступ. Виникнення держави обумовлено об'єктивними потребами суспільства. На ранніх етапах розвитку суспільства ресурси держави формувалися шляхом встановлення різного роду натуральних зборів, податей, повинностей. З розпадом феодалізму і поступовим

розвитком капіталістичного способу виробництва все більшого значення стали набувати грошові доходи і витрати держави, а доля натуральних зборів скорочувалась. Левова частка грошових доходів держави формувалася шляхом податкових надходжень.

В сучасній економіці України стимулююча функція податків втрачена. Наслідком цього є недоотримання значних коштів державним бюджетом, які, здебільшого, спрямовуються у тіньовий сектор. Саме тому дослідження питання податкового навантаження є вельми актуальним.

Дослідженню проблем податкового навантаження та визначення його рівня в Україні присвячені роботи таких вчених як: Ю. Іванов, В. Карауш, А. Соколовська, О. Шавілова, М. Ярошин та ін. Попри це, проблема податкового навантаження у контексті економічної безпеки держави є недостатньо вирішеною й вимагає подальшого дослідження.

Метою дослідження є аналіз впливу податкового навантаження на економічну безпеку держави.

Основний розділ. У науковій літературі зміст поняття «податкове навантаження» тлумачиться з двох позицій, а саме: безпосереднього впливу податкових важелів і сукупності податкових платежів на економіку країни в цілому та з позиції доходів юридичних та фізичних осіб [1, с.103].

Існує також інше тлумачення цієї категорії. Податкове навантаження – співвідношення суми сплачуваних платником податків, зборів і інших обов'язкових платежів з його доходами, прибутком та іншими фінансовими ресурсами [2, с. 186].

На нашу думку, поняття «податкове навантаження» найбільш повно визначено А. Соколовською, як ефекти впливу податків на економіку в цілому та на окремих їх платників, пов'язані з економічними обмеженнями, що виникають у результаті сплати податків і відволікання коштів від інших можливих напрямів їх використання [3, с.4].

Аналізуючи податкове навантаження на економіку держави, доцільним є розгляд динаміки податкових надходжень до бюджету країни (рис. 1).

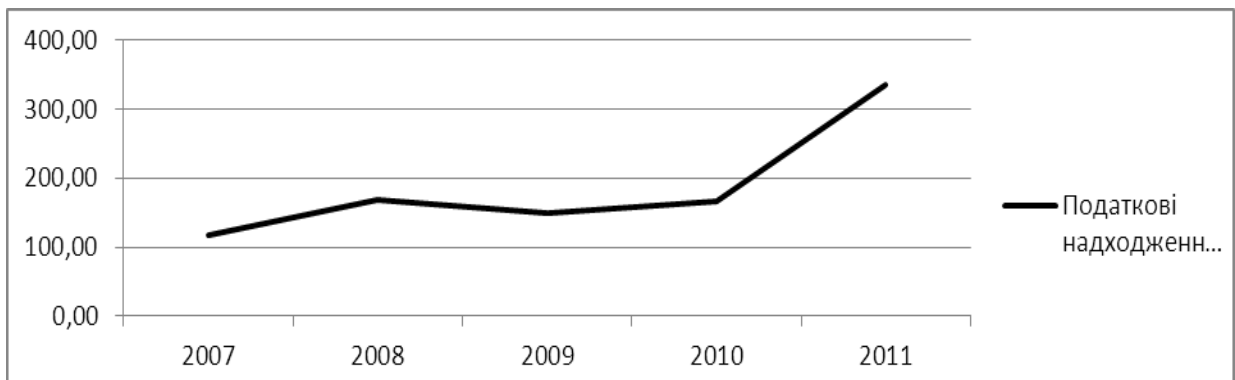

Рис. 1. Динаміка податкових надходжень до держбюджету у 2007 – 2011 рр. [4]

Аналіз даних рис. 1 свідчить про те, що у період 2007-2010 рр. податкові надходження були приблизно на одному рівні. Однак, в 2011 р. спостерігається збільшення надходжень у 2 рази, але зважаючи на те, що темп росту самого ВВП склав 1,2 можна зробити висновок, що збільшення надходжень зумовлено додатковим податковим навантаженням, згідно з новим Податковим Кодексом.

Слід зазначити, що доля податкових надходжень у структурі доходів бюджету стрімко зростає. Так у 2010 р. їх доля склала 69%, а у 2011 р. – 84%. Таким чином, пріоритетним напрямом формування державних фондів є стягнення податків, ніж отримання доходу від власності та підприємницької діяльності.

Крім того, доцільним є аналіз структури податкових надходжень (рис. 2).

Рис. 2. Структура податкових надходжень у зведеному бюджеті України [4]

Головним джерелом державного доходу є внутрішні податки на товари та послуги, податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості. В свою чергу доля зборів та плата за спеціальне використання природних ресурсів, податки на власність, рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси мізерна. Це є безумовною помилкою й свідчить про знецінення природного багатства країни. На нашу думку, саме природні ресурси, земля повинні приносити найбільший дохід країни, як найцінніші та відносно вичерпні ресурси держави.

Одним з доказів неефективності податкової політики є значні обсяги неофіційного сектора економіки, так званої «тіньової економіки».

Відповідно до розрахунків Міністерства економічного розвитку та торгівлі України обсяг тіньової економіки в Україні за останні 5 років становить від 28% до 39% ВВП [5]. Та на наш погляд, враховуючи різноманітність методів обчислення та неможливість абсолютно точного визначення цього показника є доцільним урахування оцінок експертів. Так австрійський економіст Ф. Шнайдер, який є фахівцем з цього питання, вказує на те, що в Україні рівень тіньової економіки складає 52,5% ВВП.

Загальне податкове навантаження на підприємство в Україні складає 55,5%. Це досить високий показник. Разом з тим у Франції він найбільший серед європейських країн і складає 65,8%, в Австрії податкове навантаження дорівнює 55,5%, у Швеції – 54,6% [5].

Досліджуючи податкове навантаження, неможна не звернутися до поняття «податкова безпека», яке відображає забезпечення зростання ресурсного потенціалу для соціально-економічної стабільності та розвитку держави, збереження цілісності фінансової системи, протистояння внутрішнім і зовнішнім загрозам України [6, с.96]. На думку А. Сухорукова основним індикатором податкової безпеки є рівень перерозподілу ВВП через бюджет, який розраховують за формулою [6, с.334]:

$$L_{GDP} = \frac{B_i}{GDP} \times 100\% \quad (1),$$

де:

B_i - дохідна частина бюджету;

GDP – валовий внутрішній продукт.

$$L_{GDP2011} = \frac{398,6\text{млрд.}}{1314\text{млрд.}} \times 100\% = 30\%$$

Показник податкової безпеки, який складає 30% відповідає I рівню граничного значення порогу фінансової безпеки. Це означає, що податкове навантаження в Україні досягло критичного значення. Подальше збільшення цього показника сприятиме скороченню податкових надходжень та зростанню неофіційного сектору економіки.

Та на нашу думку, є доцільним визначити рівень податкового навантаження за формулою:

$$L_{GDP} = \frac{N_i}{GDP} \times 100\% \quad (2),$$

де:

N_i – сумарна величина всіх податкових надходжень у дохідній частині бюджету,
 GDP – валовий внутрішній продукт.

$$L_{GDP}^{2011} = \frac{334,7\text{млрд.}}{1314\text{млрд.}} \times 100\% = 25,5\%$$

Розрахований показник за цією формулою є нижчим за граничне значення порогу податкової безпеки. Але, отримані дані, не заперечують факту значного податкового навантаження в економіці України про що було доведено автором вище.

Досліджуючи податкове навантаження необхідно зазначити, що ключовим у цьому питанні є податкова політика держави. Існує приклад провідних, економічно розвинених країн, у яких значення показника податкового навантаження значно більше/менше ніж в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг країн світу за показником податкового навантаження [7]

Позиція у рейтингу	Країна	%
21	Франція	49,9
33	Німеччина	43,4
46	Велика Британія	40,8
56	Канада	38
88	Україна	30,3
140	Китай	22,6
193	США	15,3

Держава, в якій головне джерело доходу бюджету є податки втрачає як мінімум чверть, чи навіть половину вартості валового внутрішнього продукту, збільшуючи тим самим податкове навантаження на підприємницьку діяльність.

Значним кроком щодо вирішення проблеми надмірного податкового навантаження є прийняття нового Податкового кодексу. Він набрав чинності 1 січня 2011 року, забезпечує зниження податкового навантаження (зокрема завдяки поступовому зниженню ставки на прибуток підприємств та запровадження «податкових канікул» для окремих видів економічної діяльності) та запровадження автоматичного відшкодування податку на додану вартість сумлінним платникам податку та відповідальності держави за несвоєчасне його відшкодування.

На наш погляд, ефективність функціонування нового Податкового Кодексу України ще деякий час гальмуватиметься економічною, політичною нестабільністю в країні та песимістичними очікуваннями пов'язаними з кризовим становищем у світі.

Відомо, що держава має змогу виконувати свої функції лише при умовах наявності значних фінансових ресурсів. Звернемо увагу на одну з цих функцій – управління загальнодержавним боргом. Враховуючи долю податкових надходжень у структурі доходу бюджету, саме податки будуть головним інструментом погашення

загальнодержавного боргу. Очікування стрімкого економічного росту, який би міг сприяти погашенню боргу не мають підґрунтя. За останні 5 років приріст валового внутрішнього продукту варіювався у межах 0,9 – 1,3. Погашення боргу є безумовним. На 31.12.2011 р. він складає 473121622,49 тис. грн. або 59 215 702,78 тис. дол. США [8]. Згідно з даними Міністерства фінансів України, прогнозні платежі з погашення та обслуговування діючих кредитів (позик) до повного їх погашення держава втрачатиме значні суми грошей до 2040 року.

Висновки. Таким чином, якщо умови функціонування економіки залишаться незмінними, то перед державою постане складне завдання: кожен рік акумулювати значну суму коштів задля погашення боргу, головним джерелом яких будуть саме податки та при цьому дотримуватися норм податкового навантаження, податкової безпеки та стабільному, ефективному функціонування економіки в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дєєва Н. М., Редіна Н. І., Дулік Т. О. та ін. Оподаткування в Україні: Навч. посіб. / З ред. Н. І. Редіної. – К: Центр учбової літератури, 2009. – 544 с.
2. Пріб К. А., Федько В. І. Податкова система України: термінологія і формування основних положень. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 320 с.
3. Соколовська А. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки//Економіка України.-2005.-№5.-с.4-12
4. Виконання Державного бюджету / 2011 / Річний звіт. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
5. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрямки подолання. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
6. Сухоруков А.І. Національна економічна безпека: Навч. посібник / А.І. Сухоруков, С.З. Мошенський, О. М. Петрук; за ред. д. е. н., проф., Заслуженого економіста України А.І. Сухорукова. – Житомир: ПП «Рута», 2010. – 384 с.
7. Рейтинг країн світу за показником податкового навантаження. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov>
8. Стан державного боргу України. . – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

УДК 001.895:336.132.12

АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ В УКРАИНЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА В СФЕРЕ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ БИЗНЕСА НА ПРИМЕРЕ БИЗНЕС-ИНКУБАТОРОВ

В.А. Золотько, Т.С. Медведкин

Резюме. В работе проведен анализ деятельности бизнес-инкубаторов в качестве одной из инновационных структур поддержки бизнеса в зарубежных странах и Украине. На основе SWOT-анализа были сформированы основные приоритетные направления развития данных структур в Украине, для реализации которых полезен опыт США и Великобритании.

Ключевые слова: бизнес-инкубатор, SWOT-анализ, дерево целей.

Постановка проблеми. Движущим элементом повышения конкурентоспособности региона и страны в целом является способность создания и внедрения инноваций, которую определяет интеллектуальный потенциал государства. Зачастую бизнес-инкубаторы считают лишь инфраструктурой поддержки предприятий малого бизнеса, упуская предположение об их значимости в качестве рычага инновационного, качественного нового функционирования предприятий всех видов. При наличии высокой технологичной базы и широких возможностей применения экономики знаний Украина не достаточно использует данное конкурентное преимущество в переходе на инновационную модель развития, которая может стать